

HYVINVOINTISUUNNITEL MA

2026-29

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

Hyvinvointisuunnitelma on kunnan keskeisimpiä asiakirjoja

Laki määrittää kunnan tehtäviä monin eri tavoin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, vastuista ja toimenpiteistä säädetään useissa laeissa: Kuntalaki (2015/410) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kunnalla (6§) ja hyvinvointialueella (7§) olevan ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy organisaation muihin lakisääteisiin tehtäviin. Terveystalain (1326/2010) luvussa 2 määritellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten terveyden edistämiseksi. Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) on rakenteellisen sosiaalityön käsitteen lisäksi useita vastaavia mainintoja kunnan tehtävistä.

Näiden lisäksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ohjataan useissa muita hallinnonaloja koskevissa laeissa, kuten maankäyttö- ja rakennuslaissa, perusopetuslaissa, kuntien kulttuuritoimintalaissa ja elintarvikelaissa.

Nämä lainkohdat määrittävät sen, että asiaa on kunnissa hoidettava. Lain asettama velvoite ei kuitenkaan riitä, vaan tavoitteellinen asian esille tuominen, seuranta ja suunnitelmallisuus antavat vahvan pohjan tavoitteille, joita kunnassa tulee edistää poikkihallinnollisesti ja yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Joutsassa on systemaattisesti seurattu väestön terveyden ja hyvinvoinnin tilaa. Kehittämistyön tulee olla tavoitteellista. On tunnistettava ne ilmiöt, joihin on keskeistä pyrkiä vaikuttamaan. Monet terveyteen, toimintakykyyn ja turvallisuuteen vaikuttavista valinnoista ovat yksilön omia ratkaisuja. Rinnalla kulkeminen, tuki, mahdollistaminen ovat niitä asioita, joita kuntayhteisö voi toteuttaa.

Joutsan kunnassa on mainiot mahdollisuudet edistää hyvinvointia ja terveyttä. On tarpeellista muistaa kehittää edelleen tasapuolisesti kulttuurin, liikunnan ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia. Osallisuus ja mahdollisuudet vaikuttaa sekä turvallisuuden kokemus asuinympäristössään ovat myös osa toimivaa kuntaa. Tämä hyvinvointisuunnitelma luo näkymät ja tavoitteet tuleville vuosille. Toivomme, että useissa ratkaisuihin muistetaan ja huomioidaan taustana tämän suunnitelman tavoitteet ja niitä peilataan useissa kohdin toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Joutsassa 10.2.2026

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja

Mika Sirkka

Tämän hyvinvointisuunnitelman kolme painopistealuetta ovat:

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

Jokaista painopistealuetta on lähestytty paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten ilmiöiden pohjalta. Ilmiöiden tunnistamiseen ja tavoitteiden laatimiseen on osallistettu kuntalaisia hyvinvointikyselyn avulla, vanhus- ja vammaisneuvostoa, nuorisovaltuustoa, vanhempaintoimikuntaa, hyvinvointityöryhmää, perhekeskuksen ohjausryhmää, kuntaorganisaation omia asiantuntijoita sekä erilaisia verkostoja ja yhteistyötahoja. Näiden keskustelujen ja kuntastrategian pohjalta on syntynyt kolme päätavoitetta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle Joutsassa.

HYVINVOINTIA
EDISTÄVÄ
ELÄMÄNTAPA

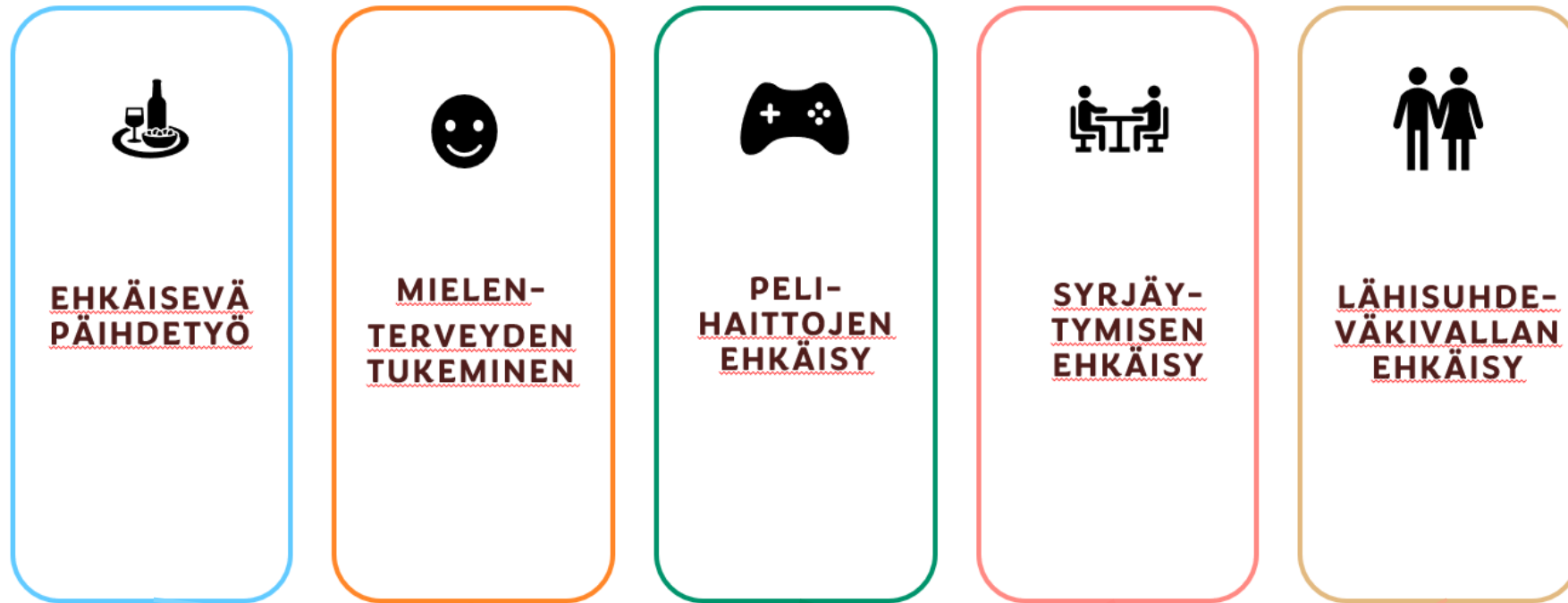
OSALLISTUVA JA
AKTIIVINEN
KUNTALAINEN

TURVALLINEN
JA VIIHTYISÄ
KUNTA

JOHDANTO/Ehkäisevä työ

Suunnitelma sisältää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön lisäksi ehkäisevän työn suunnitelman. Ehkäisevän työn suunnitelma on lakisääteinen ja se on aikaisemmin laadittu omana asiakirjanaan. Ehkäisevän työn osa-alueet ovat niin keskeisiä tekijöitä myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, että niiden yhdistäminen samaan suunnitelmaan on

EHKÄISEVÄN TYÖN OSA-ALUEET JA NIIDEN SIJOITTUMINEN HYVINVOINTISUUNNITELMASSA

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

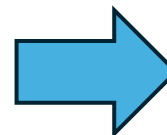
JOHDANTO/ Kuntastrategian hyvinvointiohjelma

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISTYÖN TAVOITTEET KUNTASTRATEGIASSA

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vakiinnuttaminen osaksi kunnan peruspalveluja

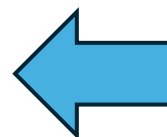
Tiedon kerääminen kuntalaisten hyvinvoinnista ja elintavoista sekä kerätyn tiedon hyödyntäminen palveluiden suunnittelussa ja ilmiöiden tunnistamisessa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vaikuttavuuden lisääminen

KESKEISET TOIMENPITEET

- Kunnan eri osastojen välisen yhteistyön lisääminen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- Kuntalaisten kuuleminen kyselyiden ja asukasfoorumien avulla
- Hyvinvointisuunnitelman laatiminen ja sen tavoitteiden seuranta
- Hyvinvointikertomuksissa esiin tulleiden ilmiöiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen
- Yhteistyö toisten kuntien, hyvinvointialueen ja järjestötoimijoiden kanssa hyvinvointityön vaikuttavuuden lisäämiseksi

ARVIOINTI VUOSITTAIN JA VALTUUSTOKAUSITTAIN

Vuosittain laaditaan hyvinvointiraportti, jossa käydään kootusti läpi hyvinvointisuunnitelmassa määriteltyjen mittareiden tulokset. Samassa raportissa arvioidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön toteutumista kunnassa. Valtuustokauden lopulla laaditaan laaja hyvinvointikertomus, jossa tarkastellaan tuloksia kuluneen neljän vuoden ajalta ja tehdään valintoja hyte-työn painopistealueiksi.

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö (hyte) on kuntien lakisääteinen tehtävä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien tuli kuntien määritellä uudelleen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön rakenteet organisaatiossaan. Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) kunnille määriteltiin seuraavia tehtäviä:

- Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.
- Strategisessa suunnittelussa asetettava tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet.
- Tehtävä päätösten vaikutusten ennakkoarvointi ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvista päätöksistä väestöryhmittäin.
- Nimettävä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho.
- Seurattava asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Raportoitava valtuustolleen vuosittain hytestä ja valmistettava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja –suunnitelma.
- Tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteisteistyötä hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan sekä tehtävä yhteistyötä alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Kunnan on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.
- Osallistuttava vuosittaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskeviin neuvotteluihin

Lähde: kuntaliitto.fi

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

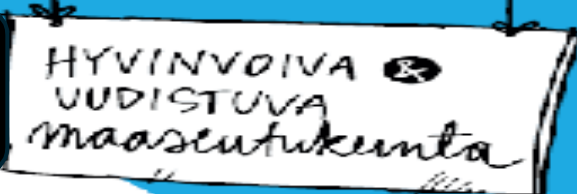
TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö Joutsassa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on Joutsassa sijoitettu osaksi hyvinvointi- ja sivistysosastoa, mutta hyvinvointitehtävästä vastaavat kaikki hallinnonalat. Työtä koordinoivat hyvinvointi- ja sivistysjohtaja ja hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointikertomuksen vuosittainen raportti laaditaan keväällä, jotta hallintokunnat voivat yhteistyössä toteuttaa hyvinvointia edistäviä hankkeita talousarvion laadinnassa. Kunnan hyvinvointityö on tiedolla johtamista sekä ennaltaehkäisevää työtä korostavaa.

Keskeisenä toimijana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä on monialainen hyvinvointityöryhmä, jonka tehtävänä on hyvinvointia edistävien käytänteiden suunnittelu ja ohjaus hyvinvointisuunnitelman ja –kertomuksen laadinnassa.

HYVINVOINTITYÖRYHMÄN KOKOONPANO:

hyvinvointi- ja sivistysjohtaja
hyvinvointikoordinaattori
kunnan henkilöstöasiantuntija
tekninen johtaja
yhtenäiskoulun rehtori
vanhus- ja vammaisneuvoston edustaja
vapaa-aikatoimen päällikkö
kirjasto- ja kulttuuritoimen päällikkö
varhaiskasvatuspäällikkö
järjestöjen edustaja
kunnanhallituksen edustaja

K-S hyvinvointialue:

palvelujohtaja (hyvinvointi ja kumppanuudet)
palvelupäällikkö (ikäntyneiden ja vammaisten palvelut)
palvelupäällikkö (neuvola ja seksuaaliterveyspalvelut)
perhekeskuskoordinaattori
palveluvastaava (terveydenhuollon palvelut, Joutsa)

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN/Hyte-työ

organisaatio

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

Valtuusto

Kunnanhallitus

Johtoryhmä

Hyvinvointi- ja
sivistyslautakunta

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja

KUNTA-
STRATEGIA
Pitkän aikavälin
linjaukset

TALOUS-
ARVIO
Resurssit
Vuosittaiset
painopiste-
alueet

HYVINVOINTI-SUUNNITELMA
Tavoitteet ja toimenpiteet valtuustokausittain

Hyvinvointi
koordinaat-
tori

HYVINVOINTIKERTOMUS
Vuosisiraportit ja laaja hyvinvointikertomus kerran
valtuustokaudessa

Hyvinvointityöryhmä
Kunnan, hyvinvointialueen, vaikuttamistoimielinten
ja järjestöjen muodostama ryhmä

HYTE-nyrkki
Hyvinvointi- ja sivistysosaston työryhmä

Hyte-
neuvottelut

Verkostoyhteistyö

Sisäinen yhteistyö

Vaikuttamis-
toimielimet

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

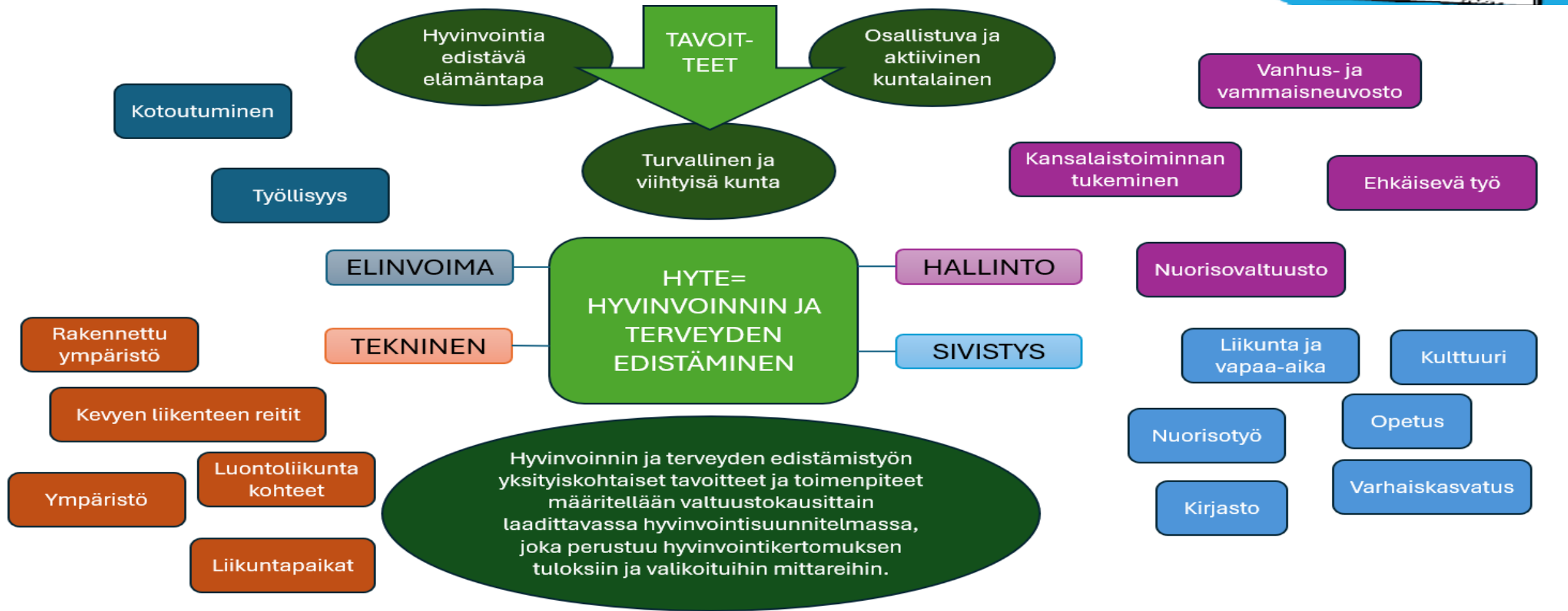
TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN/ Hyte kuuluu kaikille

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2026-2029

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2026-2029						
HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VUOSIRAPORTTI 2026		HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VUOSIRAPORTTI 2027		HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VUOSIRAPORTTI 2028		LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS 2026-29
JOHDANTO	HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	HYVINVOINTI JA TERVEYS	OSALLISUUS	TURVALLISUUS	EHKÄISEVÄ TYÖ	ARVIOINTI

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN/Yhdyspintayhteistyö

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

Laki hyvinvointialueesta 611/2021 (§14) velvoittaa kuntia ja hyvinvointialueita käymään neuvottelut tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta vähintään valtuustokausittain. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 (§ 6–7) velvoittaa hyvinvointialueen neuvottelemaan vähintään kerran vuodessa alueen kuntien sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Neuvotteluissa keskitytään kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintoihin, yhteisiin tavoitteisiin sekä yhteisen tietopohjan vahvistamiseen.

Strategisen yhteistyösopimus ja yhdyspintasuunnitelma jäsentävät kunnan ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä ja palveluiden järjestämisvastuuta seuraavilla osa-alueilla:

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
2. Sivistys-, sosiaali- ja terveyspalvelut
3. Työllisyyden edistäminen
4. Kotoutuminen ja maahanmuutto
5. Turvallisuus ja häiriötilanteisiin varautuminen

Strategisen yhteistyön painopisteet:

- Osallisuus ja yhteisöllisyys
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen sekä palvelujen järjestäminen
- Yhteinen edunvalvonta ja elinvoima
- Arjen turvallisuus ja varautuminen

Aluevaltuusto ja -hallitus

Hyvinvointialue

Hyte-tyon valmistelu

Hyvinvointi ja kumppanuudet

Alueellinen HyTeTu-ohjausryhmä

- Ehkäisevä päihdetyö/
• Lähisuhde-väkivalta
- Liikunta, ravitsemusterveyden edistäminen sekä elintavat
- Järjestöyhteistyö
- Kuntayhteistyö

Hyvinvointialueen hyvinvointityö palveluissa siltä osin, kuin koskee lakisääteisiä tehtäviä

Lapset ja perheet, työikäiset, ikääntyneet, koko väestö, vammaiset

Yhdyspintayhteistyö

Asukkaiden osallisuus

Hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyö
Ja osasuunnitelmat
Hyvinvointityön visio ja suunta
Yhteistyön sopimiseksi lakisääteiset neuvottelut valmistelun pohjalta

Kunnat

Järjestöt ja seurakunnat

Palveluntuottajat

Vanhusneuvosto
Nuorisovaltuusto
Vammaisneuvosto

Verkostoyhteistyö

Strateginen verkosto:
Alueellinen hyte-verkosto

Toiminnalliset verkostot:
Alueellinen ehkäisevän työn verkosto
Alueellinen ravitsemusryhmä
Alueellinen elämäntapaohjaajien verkosto
Maakunnallinen liikunnan ja liikuntaneuvonnan työryhmä

Valtuustot ja hallitukset

Kunta

Hyte-työn valmistelu

Hyvinvointi-koordinaattori/
vastuuhenkilö

Hyvinvointiryhmä

- Ehkäisevän päihdetyön työryhmä
- Ehkäisevän päihdetyön vastuuhenkilö

Kunnan hyvinvointityö kaikilla hallinnonaloilla

Sivistys, varhaiskasvatus, nuoriso, kulttuuri, liikunta, tekninen toimi ja hallinto

Kunnan hyvinvointikertomus ja –suunnitelma
Muut lakisääteiset strategiat ja ohjelmat

Lähde: hyvaks.fi

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

HYVINVOINTI JA TERVEYS

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

Yhdys-
pinta
hva:n
kanssa

ILMIÖT

- Terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien määrä laskussa
- Mielenterveyden ja neurokirjon haasteet lisääntyneet, palveluihin pääsy pitkittynyt

Lapset ja nuoret

- Oma tai läheisen terveys aiheuttaa huolta
- Elintapasairauksien lisääntyminen
- Työhön liittyvä stressi

Työikäiset

- Tuki- ja liikuntaelinsairaudet
- Oma tai läheisen terveys aiheuttaa huolta
- Ikääntyvien palveluihin pääsy haastavaa (ml, maahanmuuttajat)

Ikääntyvät

TAVOITE

HYVIN- VOINTIA EDISTÄV Ä ELÄMÄN -TAPA

TOIMENPITEET

Suunnit-
teilla

VahvaPerhe – toimintamalli, KouluPT - palvelu
Harrastamisen Suomen malli
Vanhempaintoimikunta koulussa, [vanhempainyhdistys](#)
[varhaiskasvatukseen](#)
Hyvinvointitaitojen painotus kouluissa, esiopetuksessa
hyvinvointi ja tunnetaidot
○ Perhekeskus-toiminta (yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa)
Maksuttomat liikuntapaikat

Liikuntaneuvonta/ [Ryhmäliikuntaneuvonta](#)
Matalankynnyksen liikuntaryhmät
Maksuttomat liikuntapaikat
○ Hyvinvointia edistävät tapahtumat (liikunta, kulttuuri,
yhteisöllisyys)
Kulttuuripalvelujen kehittäminen

○ [Senioreiden hyvinvointineuvolan käynnistäminen](#)
Liikuntaneuvonta/ [Ryhmäliikuntaneuvonta](#)
Matalankynnyksen liikuntaryhmät
Maksuttomat liikuntapaikat
Jousen kuntosalin lukukausimaksujen korvaaminen
○ Hyvinvointia edistävät tapahtumat
Kulttuuripalvelujen kehittäminen

MITTARIT

Move-tulokset
Kouluterveyskysely
Lapsiperheille suunnattu
hyvinvointikysely
Valikoidut indikaattorit sotka.net

Liikuntaneuvonnan ja
matalankynnyksen liikuntaryhmien
asiakasmäärät ja asiakaskokemukset
Hyvinvointikysely
Valikoidut indikaattorit sotka.net

Liikuntaneuvonnan ja
matalankynnyksen liikuntaryhmien
asiakasmäärät ja asiakaskokemukset
Hyvinvointikysely
Valikoidut indikaattorit sotka.net

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

121212

OSALLISUUS

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

Yhdys-
pinta
hva:n
kanssa

ILMIÖT

- Nuorten kokemus omista vaikuttamismahdollisuuksista vähentynyt
- Nuorisotilojen käyttöaste korkea
- Monikulttuurisuuden lisääntyminen

Lapset ja nuoret

- Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella jäävien osuus vähentynyt
 - Työikäiset maahanmuuttajat
 - Kokemus omista vaikuttamismahdollisuuksista heikko

Työikäiset

- Yksinäisyys
- Osallistumista haittaava liikunnan haasteet
 - Ikääntyvät maahanmuuttajat
 - Kokemus omista vaikuttamismahdollisuuksista heikko

Ikääntyvät

TAVOITE

OSALLIS- TUVA JA AKTIIVI- NEN KUNTA- LAINEN

TOIMENPITEET

Suunnit-
teilla

MITTARIT

Nuorisovaltuusto, [Lapsiparlamentti /lasten kyselytunti](#)
Oppilaskunta, Tukioppilastoiminta ja Kummioppilastoiminta
Esiopetuksessa leikin ja projektityöskentelyn vahvistaminen
Osallisuuden kehittämisprojekti päiväkodeissa
[Lapsille ja nuorille suunnatut kyselyt](#)
Kunnan tarjoamat kesätyöt, Nuorisotilat,
Kulttuurikasvatussuunnitelma
Lapsivaikutusten arviointi

Kouluterveyskysely
Lapsille, nuorille ja lapsiperheille
kohdennetut kyselyt
Valikoidut indikaattorit sotka.net
Palaute kesätoista

Matalan kynnyksen liikuntaryhmät
Voimaa Vertaisuudesta -toiminta
Yhdistysyhteistyö
[Kyselyjen säännöllinen toteuttaminen ja tavoitteellinen hyödyntäminen](#)

Palaute ryhmätoiminnoista
Valikoidut indikaattorit sotka.net
Hyvinvointikysely ja muut kohdennetut
kyselyt kuntalaisille

Osallisuustyön alueellinen verkosto
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen avustukset
Monikulttuurisuuden huomioiminen palveluissa

Vanhus- ja vammaisneuvosto
Matalan kynnyksen liikuntaryhmät
Voimaa Vertaisuudesta -toiminta
Yhdistysyhteistyö
[Senioreiden hyvinvointineuvola \(tapahtumat\)](#)
Osallisuustyön alueellinen verkosto
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen avustukset
Monikulttuurisuuden huomioiminen palveluissa

Palaute ryhmätoiminnoista
Valikoidut indikaattorit sotka.net
Hyvinvointikysely ja muut kohdennetut
kyselyt kuntalaisille

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

TURVALLISUUS

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

ILMIÖT

- Kiusaamista esiintyy sekä kouluissa että somessa
- Kokemus seksuaalisesta häirinnästä lisääntynyt
- Neurokirjon haasteet lisääntyneet lapsiryhmissä

Lapset ja nuoret

- Huoli maailman tilanteesta
- Heikentynyt taloudellinen tilanne huolettaa
- Toimeentulotuen varassa elävien määrä kasvanut
- Lähiympäristö koetaan turvalliseksi

Työikäiset

Ikääntyvät

- Kaatumistapaturmat
- Huoli terveyspalveluihin pääsemisestä
- Heikentynyt taloudellinen tilanne
- Lähiympäristö koetaan turvalliseksi
- Digiosaaminen huolettaa

TAVOITE

TURVAL- LINEN JA VIIHTYIS Ä KUNTA

TOIMENPITEET

Suunnit-
teilla

- Avekki-koulutus vakassa
Kouluilla ([suunnitellaan varhaiskasvatukseen](#)) :
- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta
 - Läsnaolomalli ja ohjeet huolen puheeksi ottamiselle kouluissa
 - Ilmapiiirikyselyt
- Mobiililaitteiden käytön rajoittaminen
Iltapäivätoiminta ja kesätoiminta

- Kaatumisen ehkäisyyn liittyvät tapahtumat
 - [Koulutusta ja opastusta arjen turvallisuuteen](#)
[Esteettömyyssuunnitelma/ohjeistus](#)
- Saavutettavuus huomioitava palveluissa ja viestinnässä
Kulkureittien talvikunnossapito ja valaistus

- Kaatumisen ehkäisyyn liittyvät tapahtumat
 - Liukuesteiden jakaminen tapahtumissa
 - [Koulutusta ja opastusta arjen turvallisuuteen](#)
[Esteettömyyssuunnitelma/ohjeistus](#)
- Senioreiden digiapu
Saavutettavuus huomioita palveluissa ja viestinnässä
Kulkureittien talvikunnossapito ja valaistus

MITTARIT

Kouluterveyskysely
Lapsiperheille ja nuorille suunnatut
kyselyt
Ilmapiiirikyselyt
Kiusaamistapausten määrä
Palaute iltapäivätoiminnasta ja
kesätoiminnasta
Valikoidut indikaattorit sotka.net

Kaatumistapaturmien määrä
Hyvinvointikysely
Valikoidut indikaattorit sotka.net

Kaatumistapaturmien määrä
Digivun palveluseleiden määrä ja
palvelusta saatu palaute
Hyvinvointikysely
Valikoidut indikaattorit sotka.net

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

Kuntien velvollisuus ehkäisevään päihdetyöhön perustuu lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015:

5§

Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen.

Toimielimen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;
- 2) huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
- 3) lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
- 4) esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa;
- 5) huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Kunnan ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan lisäksi, mitä terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12 §:ssä säädetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista.

6§

Kunnan tulee ehkäisevän päihdetyön yhteydessä edistää asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi viranomaisyhteistyöllä, viranomaisille annettavilla lausunnoilla sekä kunnan omilla toimilla.

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

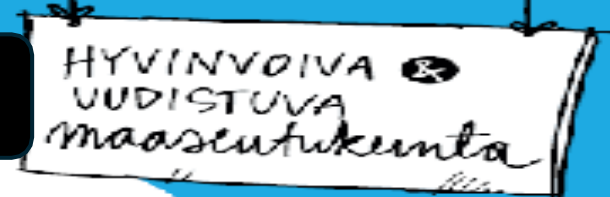
TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

EHKÄISEVÄ TYÖ

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos koordinoi toimintaohjelmaa, jonka tavoitteena on tukea kunnissa ja alueilla tehtävää lakisääteistä työtä. Toimintaohjelman painopisteet:

1. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa
2. Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden ja yhteisöjen valintojen sekä sosiaali- ja terveystalouden tueksi
3. Riskikäyttö ja sen haitat tunnistetaan sekä tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa
4. Paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa toteutetaan suunnitellusti ja laajassa yhteistyössä
5. Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä
6. Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista

Lähde: THL (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma)

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ/PELIHAITAT

ILMIÖT

Yhdys-
pinta
hva:n
kanssa

Lapset ja nuoret

Työikäiset

Ikääntyvät

TAVOITE

TOIMENPITEET

Suunnit-
teilla

MITTARIT

- Tupakointi vähentynyt, muiden nikotiini tuotteiden käyttö lisääntynyt
- Alkoholin käyttö vähentynyt
- Asenteet kannabiksen käyttöön muuttunut positiivisemmaksi

- Tupakointi vähentynyt etenkin nuorten aikuisten osalta, samoin humalahakuinen alkoholinkäyttö
- Pienellä joukolla vakava päihdeongelma

- Työelämän ja eläkkeen nivelvaiheessa kohonnut riski alkoholin käytön kasvamiselle
- Alkoholin vaikutus kaatumistapaturmiin

PÄIHDE- JA PELI- HAITTO- JEN EHKÄIS Y

Yhteistyösopimus EHYT ry:n kanssa kouluilla toteutettavasta ehkäisevästä päihdetyöstä
Mobiililaitteiden käytön rajoittaminen
Huoli puheeksi –menetelmän kehittäminen kunnan omissa palveluissa

- Tiivis yhteistyö hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön kanssa

Huoli puheeksi –menetelmän kehittäminen kunnan omissa palveluissa

- Tiivis yhteistyö hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön kanssa
- Pakka-toimintamallin tai vastaavan ottaminen käyttöön joko paikallisesti tai lähialueiden kuntien kanssa

Huoli puheeksi –menetelmän kehittäminen kunnan omissa palveluissa

- Tiivis yhteistyö hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön kanssa
- Pakka-toimintamallin tai vastaavan ottaminen käyttöön joko paikallisesti tai lähialueiden kuntien kanssa

Kouluterveyskysely
Valikoidut indikaattorit sotka.net
EHYT ry:n laatima kooste

Valikoidut indikaattorit sotka.net

Valikoidut indikaattorit sotka.net

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään laaja-alaisesti ja se kuuluu kunnan kaikille hallinnonaloille. Tämän vuoksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulma tulee ottaa huomioon myös muissa kunnassa laadittavissa suunnitelmissa ja toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa.

Tässä hyvinvointisuunnitelmassa ei ole määritelty tarkkoja mittareita kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden ja turvallisuuden kuvaamiseksi, koska saatavilla olevien indikaattoritietojen määrä vaihtelee vuosittain. Esimerkiksi kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Vuosittain laadittavassa hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa tulla hyödyntämään saatavilla olevia indikaattoritietoja raportissa kuvattavan vuoden osalta. Laajassa hyvinvointikertomuksessa puolestaan käytetään koko mennyttä valtuustokautta kuvaavia indikaattoreita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä arvioidaan hyvinvointikertomuksen ja vuosiraporttien lisäksi tilinpäätöksen yhteydessä.

Hyvinvointisuunnitelman ja -kertomusten aikataulu:

Vuosiraportti 2025	keväällä 2026
Vuosiraportti 2026	keväällä 2027
Vuosiraportti 2027	keväällä 2028
Vuosiraportti 2028	keväällä 2029
Laaja hyvinvointikertomus 2026-29	viimeistään syyskuussa 2029
Uusi hyvinvointisuunnitelma	2030

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä arvioidaan sekä vuosittain että valtuustokausittain. Lisäksi hyte-työtä arvioidaan kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden näkökulmasta tilinpäätöksen yhteydessä. Kaikki arvioinnit noudattavat samaa polkua: hyvinvointityöryhmä → hyvinvointi- ja sivistyslautakunta → kunnanhallitus → valtuusto.

HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VUOSIRAPORTTI

- laaditaan vuosittain
- valtuustolle viimeistään kevätkauden viimeisessä kokouksessa
- hyödynnetään saatavilla olevia indikaattoritietoja edelliseltä vuodelta
 - Hyte-kerroin
- Hyvinvointi-indikaattori
- Tea-viisarin tiedonkeruut

LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS

- laaditaan valtuustokauden lopussa
- valtuustolle viimeistään kevätkauden viimeisessä kokouksessa
- hyödynnetään saatavilla olevia indikaattoritietoja koko valtuustokaudelta
 - Hyte-kerroin
- Hyvinvointi-indikaattori
- Tea-viisarin tiedonkeruut
- Vähimmäistietosisältö

TALOUSARVION TOIMINNALLISET TAVOITTEET

- arvioidaan vuosittain
- valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä
- Arvioidaan talousarvion yhteydessä asetettuja hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tavoitteita ja painotuksia

ARVIOINTI/mittarit

HYVINVOIVA &
UUDISTUVA
maaseutukunta

HYTE-KERROIN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

VUOSI-
RAPORTT
I

TILIN-
PÄÄTÖS

LAAJA
KERTO-
MUS

JOHDANTO

HYVINVOINNIN JA
TERVEYDEN
EDISTÄMINEN

HYVINVOINTI- INDIKAATTORI

Hyvinvointi-indikaattori on koonti-indikaattori laaja-alaisen hyvinvoinnin mittaamiseksi. Se kuvaa tuoreinta käytettävissä olevaa tietoa hyödyntäen läpileikkaus-20 kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Hyvinvoinnin tilaa on mahdollista seurata erityyppisten kuntaryhmien ja aluejaotteluiden osalta ja verrata kehitystä aiempiin vuosiin.

VUOSI-
RAPORTT
I

LAAJA
KERTO-
MUS

HYVINVOINTI JA
TERVEYS

TEA-VIISARI

TEA-viisari on työväline kunnille, hyvinvointialueille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämistäktiivisuutta eli kunnan ja hyvinvointialueen toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEA-viisarin tiedonkeruut:

- Kuntajohto
- Kulttuuri
- Peruskoulut
- Liikunta
- Lukiot ja ammatilliset perustutkintokoulut

VUOSI-
RAPORTT
I

TILIN-
PÄÄTÖS

LAAJA
KERTO-
MUS

OSALLISUUS

TURVALLISUUS

VÄHIMMÄISTIETO -SISÄLTÖ

THL on laatinut ehdotuksen kaikkien kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvointikertomusten vähimmäistietosisällöstä, jotta kertomusten rakenne ja tietosisältö olisivat paremmin verrattavissa ja hyödynnettävissä alueellisesti. Vähimmäistietosisällön sisällyttäminen laajaan hyvinvointikertomukseen on kunnille toistaiseksi vapaaehtoista.

LAAJA
KERTO-
MUS

VUOSI-
RAPORTT
I

EHKÄISEVÄ TYÖ

ARVIOINTI

Lisätietoja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä Joutsan kunnassa:

Hyvinvointi- ja sivistysjohtaja

Mika Sirkka

mika.sirkka@joutsa.fi

040 533 5619

Hyvinvointikoordinaattori

Johanna Pajunen

johanna.pajunen@joutsa.fi

040 173 3994

www.joutsa.fi/hyvinvointi-ja-terveys/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen